

Надруковано: Рябова З. В. Маркетингово-моніторинговий супровід розвитку професійної компетентності керівника нової української школи / З. В. Рябова // Керівник нової української школи: світоглядно-професійні орієнтири: збірник наукових праць / В. П. Андрущенко (голова), В. П. Бех (заступник голови), О. В. Алейнікова, Л. М. Калініна, Н. В. Крохмаль, В. В. Олійник, О. М. Онаць, З. В. Рябова, Т. М. Сорочан, О. М. Топузов, Г. М. Торбін, Я. О. Чепуренко; МОН України, НАПН України, Асоціація керівників шкіл України, Нац. пед ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2017. – С.144-148.

МАРКЕТИНГОВО-МОНІТОРИНГОВИЙ СУПРОВІД РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

*Рябова З. В.,
доктор пед. наук, професор*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. В умовах трансформаційних перетворень, що відбуваються в системі освіти взагалі й загальної середньої освіти зокрема, провідним завданням діяльності навчальних закладів є забезпечення якості надання освітніх послуг. У Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року¹ зазначено, що нагальною проблемою, яка потребує розв'язання, є суттєве погіршення якості загальної середньої освіти протягом 1992–2016 років. Тому першочерговим завданням кожного навчального закладу є забезпечення надання якісних освітніх послуг. Підкреслимо, що вирішальним чинником поліпшення якості й доступності освіти є розвиток людського (зокрема інтелектуального) потенціалу кожного учасника освітнього процесу. Забезпечити зазначене можна за умови врахування попиту на освітні послуги (продукти) та вивчення й задоволення освітніх потреб споживачів послуг, які надають загальноосвітні навчальні заклади.

---

¹ Розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.16 року «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249613934>

МЕТОЮ СТАТТІ є розкриття сутнісних характеристик системи маркетингово-моніторингового супроводу забезпечення якості надання освітніх послуг загальноосвітнім навчальним закладом взагалі й розвитку професійної компетентності його керівника зокрема.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Ключовим моментом в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом є процес отримання та переробки інформації. Це пов'язано з тим, що інформація потрібна для формування управлінських впливів та рішень, а регулярний аналіз інформації, що надходить каналами зворотного зв'язку, необхідний для формування подальших впливів та рішень, для забезпечення ефективності управління. Система каналів зворотного зв'язку (інформаційних потоків), яка існує в освіті складається з таких потоків як нормативно-правова інформація; маркетингово-моніторингова інформація; оперативна (зовнішня і внутрішня) інформація; проектна (зовнішня і внутрішня) інформація; консультативно-освітня інформація.

Розглянемо маркетингово-моніторинговий супровід забезпечення якості надання освітніх послуг загальноосвітнім навчальним закладом, який є провідним у системі каналів зворотного зв'язку. Актуалізуємо, що якість освітніх послуг визначається споживачем, а уявлення про її стан формується на основі таких чотирьох критеріїв⁶: *відповідність* освітніх послуг державним стандартам та освітнім потребам споживачів; *постійність* освітньої послуги (наскільки комплекс освітніх послуг, що надає вищий навчальний заклад, є незмінним); *рівень* освітнього процесу; *отриманий* результат як ступінь досягнення мети.

Провідним критерієм є відповідність освітніх послуг державним стандартам. Найактуальнішим в умовах сьогодення є розроблення та запровадження Стандарту нової української школи, під яким розуміють Стандарт загальної середньої освіти, в якому викладено декларовані державою вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів на рівні початкової, базової

---

⁶ Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс ; [пер. з англ.] – К. : УАМ, Вид. Хімджест, 2011. – 580 с.

і старшої школи². Зазначений документ стане інструментом забезпечення якості освітнього процесу й визначення навчальних результатів учнів на кожному рівні освіти. Крім того, він буде потужним інструментом для утвердження людської гідності. В його основу покладено модель компетентнісного підходу в освітньому процесі, що має такі компоненти: знання, уміння, ставлення. Вони ґрунтуються на потребах учня XXI століття. Саме вивченню й задоволенню освітніх потреб і сприяє запровадження маркетингових аспектів у діяльність загальноосвітнього навчального закладу. Тобто актуальним і необхідним є створення системи вивчення, формування й задоволення освітніх потреб як наявних і потенційних споживачів освітніх послуг навчального закладу; запровадження маркетингової стратегії діяльності навчального закладу, а отже, маркетингового управління; використання механізмів позиціонування навчального закладу на ринку освітніх послуг (як традиційного – очного, так і інноваційного – Інтернет-позиціонування)³.

Отже, зазначене зумовлює створення системи маркетингово-моніторингового супроводу поліпшення якості надання освітніх послуг загальноосвітнім навчальним закладом. *Маркетингово-моніторинговий супровід забезпечення якості освіти у вищому навчальному закладі* – це система, яка надає суб'єкту управління інформацію про стан зовнішніх та внутрішніх аспектів діяльності навчального закладу та сприяє оперативному впливу та коригуванню діяльності вищого навчального закладу для забезпечення її ефективності та результативності. Підкреслимо, що маркетинговий аспект зазначеної системи забезпечує вивчення, формування й визначення стану задоволення освітніх потреб як наявних так і потенційних споживачів послуг, які надає навчальний заклад. А моніторинговий аспект цієї системи орієнтований на процес надання освітніх послуг, сприяючи відстеженню якості умов, якості процесу та якості результату, який забезпечує внутрішні властивості якості освітніх послуг, що надає загальноосвітній

---

² Нова українська школа: основи Стандарту освіти. – Львів, 2016. – 64 с.

³ Рябова З. В. Наукові основи маркетингового управління в освіті : монографія / Зоя Вікторівна Рябова. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 268 с.

навчальний заклад. Тобто маркетингово-моніторинговий супровід спрямований на забезпечення належного стану освітнього процесу й сприяє отриманню запланованого результату навчання.

Підкреслимо, що моніторинговий аспект зазначеної системи спрямований на відстеження стану надання освітніх послуг. Він ґрунтується на визначенні рівня сформованості компетентностей як учнівського і педагогічного колективів, так і професійної компетентності керівника навчального закладу.

Загалом, під компетентністю розуміють певне поєднання знань, умінь, практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність⁴. А під професійною компетентністю розуміють інтегральне поєднання знань, умінь, цінностей та інших якостей особистості, що забезпечує її здатність до успішного виконання професійної діяльності. Крім того, компетентності є результатом навчання на певному рівні як вищій, так і загальній середній освіті.

В умовах сьогодення процес формування та розвитку професійної компетентності керівника навчального закладу ґрунтується на компетентнісному підході та описі кваліфікаційних рівнів, наведених у Національній рамці кваліфікацій. Зазначимо, що Національна рамка кваліфікацій є системним і структурованим за компетентностями описом кваліфікаційних рівнів. Її основне призначення – це розроблення, ідентифікація, співвіднесення, визнання, планування і розвиток кваліфікацій. Крім того, вона спрямована на налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці⁵.

Ураховуючи вищезазначене та спираючись на Національну рамку кваліфікацій (НРК), розкриємо сутнісні аспекти професійної компетентності

---

⁴ Закон України «Про вищу освіту» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

⁵ Постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>

керівника навчального закладу. У НРК зазначається, що для опису кваліфікаційних рівнів використовується певний набір базових компетентностей. Це знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність, інтегральна компетентність. Відповідно до Положення про загальноосвітній навчальний заклад⁶ керівником закладу може бути громадянин України, який має вищу педагогічну освіту на рівні спеціаліста або магістра, стаж педагогічної роботи становить не менш як три роки, успішно пройшов атестацію керівних кадрів навчальних закладів у порядку, встановленому МОН. У НРК це відповідає сьомому кваліфікаційному рівню. Отже, у керівника ЗНЗ повинна бути сформована така інтегральна компетентність як: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризується невизначеністю умов і вимог. Крім інтегральної компетентності, описуються знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність.

Ураховуючи, що керівник загальноосвітнього навчального закладу відповідає за дотримання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, за якість та ефективність роботи педагогічного колективу, він повинен знати особливості Нового стандарту та створювати умови для виконання його вимог. Підкреслимо, що Новий стандарт допомагає формувати демократичну культуру в школі завдяки виробленню відповідних процедур для захисту прав людини і впровадження демократичних цінностей. Школа має стати місцем, безпечним для дитини, і йдеться не лише про фізичну безпеку, а й про атмосферу довіри і взаємоповаги, де немає насильства та дискримінації⁷.

ВИСНОВКИ. Маркетингово-моніторинговий супровід розвитку професійної компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу сприяє якісному формуванню нової генерації керівників навчальних закладів,

---

⁶ Постанова КМУ від 27.08.2010 № 778 «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>

⁷ Нова українська школа: основи Стандарту освіти. – Львів, 2016. – 64 с.

здатних забезпечити розвиток людського потенціалу держави. Саме керівник із високим рівнем професійної компетентності, в основу формування якої покладено принципи забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців, зможе забезпечити ефективну розбудову нової української школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: монографія / Г. В. Єльнікова. – К.: ДАККО, 1999. – 303 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Котлер Ф. Стратегічний маркетинг для навчальних закладів / Ф. Котлер, Карен Ф. А. Фокс ; [пер. з англ.] – К. : УАМ, Вид. Хімджест, 2011. – 580 с.
4. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. – Львів, 2016. – 64 с.
5. Олійник В. В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях: наук.-метод. посіб. / В. В. Олійник ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. — К. : А.С.К 2013. — 312 с.
6. Постанова КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
7. Постанова КМУ від 27.08.2010 № 778 «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>
8. Розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.16 року «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року» [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249613934>
9. Рябова З. В. Наукові основи маркетингового управління в освіті : монографія / Зоя Вікторівна Рябова. – К. : Педагогічна думка, 2013. – 268 с.